

**[э] дорџоону чуолкайдык сангарарга үөрэтии
технологической картата**

**Таатта улууһа
МБДОУ Харбалаахтааџы “Кэскил” оџо саада
Иитээччи: Мессеева Татьяна Петровна**

№	Дьарык этаптара	Иитээччи дьайымала	Оџолор дьайымаллара	
I.	Кириитэ. Ыалдьыттары көрсө барыы.	1 иитээччи Татьяна Петровна: - Оџолоор, бүгүн биһиэхэ ыалдьыттар кэлбиттэр. Кинилэри көрсө барабыт дуо	Оџолор эппиэттэрэ. Ыалдьыттары көрсө бараллар.	Дьарыкка интэриэстэрэ үрдүүр.
II.	Сүрүн чааһа.	1 иитээччи: - Оџолоор, биһиэхэ ыалдьытты кулунчук кэлбит.	Кулунчугу көрсөллөр.	
	1. Артикуляцион най гимнастика	2 иитээччи Анна Николаевна: - Үтүө күнүнэн, оџолоор! Миигин кытта кулунчугум кэлистэ. Кини эһиэхэ тугу гына кэлээччигий? Саамай сөп. Кини тылын эрчийэн сангарыан баџарар. Чэ, эрэ кулунчугу кытта тылбытын эрчийиэххэиин. • Айахпытын улаханник, киэнник аттыбыт, саптыбыт. - 3 төгүл - Маладьыастар! • - Кулунчук, аны айаххын ат тылгын аллараа тиистэрин анныгар, кэннигэр сыһыар уонна [э – э- э] диэн сангар. 2 иитээччи: - Кулунчук [Э-э] дииргэ үөрэнэн үөрдэ уонна эһиэхэ махтанар. 1 иитээччи: - Оџолоор, биһиги эмиэ кулунчукка махтаныххайын уонна салгыы барыххайын.	Оџолор эппиэттэрэ. Артикуляционной гимнастика онороллор. Салгыы айанныылар.	Сангарар органнар былчыннара сайдар. [э] дорџоон артикуляциятын билсэллэр.

	2. “Ынах оџотунаан” - куолаһы соноторго, синньэтэргэ эрчиллии. Кыра хамсаныылаах оонньуу “Эһэ оџолоро уонна ийэ эһэ” Тарбах гимнастиката “Дьиз кэргэн”	1 иитээччи: - Оџолоор, бу тугуй? (ынаҕы көрдөрөр) - Онтон бу тугуй? (ньирэйи көрдөрөр) - Саама сөп , бу ньирэй. - Оџолоор, ынах ньирэйин ынырарыгар суон куолаһынан “Маа – маа” диир эбит, оттон ньирэй ийэтин ынырарыгар синньигэс куолаһынан “Мээ-мээ” дии – дии ийэтигэр тийэн кэлэр эбит. - Ынах туох диэн оџотун ынырар эбитий? - Ньирэй туох диэн эппиэттирий? 1 иитээччи: - Оџолоор, ийэ эһэ оџолорун ынырарыгар суоннук “Ээ-ээ” диир эбит. Оттон ийэлэрэ ынырарын иһиттэхтэринэ оџолоро синньигэстик “ээ-ээ” дииллэр. Ийэ эһэ туох диир эбитий? - Биһиги эһэлээх ийэ буола оонньуубут дуо? Ким ийэ эһэ буолуон баҕарарый? (эһэ хамсаныытын көрдөрөр). - Маладьыастар! Наһаа үчүгэйдик оонньоотубут дии, аны салгыы айаннааххайын. 1 иитээччи: - Биһиэхэ ыалдьыттыы дьиз кэргэн кэлбит. 3 иитээччи: - Үтүө күнүнэн оџолоор! Мин эһиэхэ тарбахтаргытын эрчийэ кэлиим. Тарбахчааннарбытын кытта оонньооххутун баҕарабыт? “Дьиз кэргэн” Тойон тарбаҕым – эһэм Ыйар тарбаҕым – эбэм Ортокум - аҕам	- Бу ынах. - Бу ньирэй Болҕойон истэллэр, көрөллөр. Иитээччини үтүктэллэр. Куоластарын сонотон, синньэтэн санараллар. Оџолор эппиэттииллэр. Суоннук уонна синньигэстик “ээ-ээ” диэн санараллар. Эһэ маскатын кэтэн оонньоуулар.	Куолаһы соноторго, синньэтэргэ эрчиллэллэр. Куолаһы синньэтэ, соното үөрэнэллэр. [Э] дорџоону санарарга эрчиллэллэр. Хамсанан – имсэнэн эттэрин – хааннарын эрчийэллэр. Тарбахтарын былчыннарын сайыннараллар. Чуолкай саналара сайдар. Билиилэрэ көрүүлэрэ ханыыр.
--	---	--	--	--

		Аата суоџум – ийэм Бука бары биргэ Иллээх дьизэ кэргэн. (иитээччи биир - биир тарбахтарыгар тарбах куукулаларын кэтэр.) - Бастаан уна илиибит тарбахтарын оонньоуоххайын. Миигин үтүктэн, сангара – сангара, биир – биир тарбахтарбытын токурутан иһэбит. - Маладьыастар! - Аны ханас илиибит тарбахтара оонньоохтарын баҕардылар. - Миигин үтүктэн, сангара – сангара, ханас илиибит тарбахтарын биир – биир токурутан иһэбит. Маладьыастар! Тарбахтарбыт оонньоон үөрдүлэр. Көрсүөххэ диэри! 1 иитээччи: - Дьизэ кэргэннэ махтаныххайын уонна салгыы айанныаххайын.	“Дьизэ кэргэн” хоһоону билсэллэр. Иитээччини үтүктэн, хоһоону ааҕа – ааҕа, бастаан уна, онтон ханас илиилэрин тарбахтарын биир – биир токурутан иһэллэр, тарбах гимнастикатын онороллор.	
	“Дьиктилээх балаҕан” – [Э] дорџоонноох тыллары сөпкө санарарга эрчийии. (эриэхэ, эбээ, эһээ, мээчик, эһэ)	1 иитээччи: - “Дьиктилээх балаҕанна” тийэн кэллибит. Бүгүн дьиктилээх балаҕаммытыгар туох баара буолуой? Бастаан ким ыларый? Бу тугуй? Оџолор биир предмети таһаардахтарына, ыйыты биэрэр, эппиэттэрин истэр, предмети ааттыыр, оџолорго хатылатар.	“Дьиктилээх балаҕанна” баар предметтэри биир – биир ылан, “Бу тугуй?” диэн ыйытыга хоруйдуулар, предмети ааттыылар, ол кэннэ иитээччини үтүктэн санараллар.	[Э] дорџоонноох тыллары чуолкайдык сангарага эрчиллэллэр.
III.	Түмүк	1 иитээччи: - Оџолоор, бүгүн [Э] дорџоону сангара үөрэннибит, тылбытын ханна гынан [Э] дорџоону сангарабытый? Көрдөрүн эрэ, ким сатаата? Маладьыастар! Бүгүн наһаа үчүгэйдик кытынныгыт. Бэйэ – бэйэбитигэр махтаныххайын.	Оџолор эппиэттэрэ. Тылы аллараа тиис анныгар сыһыаран көрдөрөллөр. Ытыстарын таһыналлар.	